

FLUXURI DE MIGRAȚIE DIN ORIENTUL MIJLOCIU CA RISC ASUPRA SECURITĂȚII UNIUNII EUROPENE: IMPLICAȚII PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

*Cristina VORONEANU, Facultatea de Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative*

The paper represents a theoretical and empirical analysis of the migration flows from the Middle East as a risk to the security of the EU and the Republic of Moldova. The research consists of two compartments: the theoretical-scientific analysis and the practical study through which the author determines the main security risks caused by the migration from Middle East and potential solutions.

Situat la confluența dintre spațiul european, asiatic și cel african, Orientul Mijlociu reprezintă una dintre cele mai instabile regiuni din punct de vedere politic, economic, sociocultural și religios. Totalitatea diferențelor conceptuale și intereselor geopolitice care se atestă în Orientul Mijlociu au constituit din acest teritoriu un focar de conflicte ce pune în pericol securitatea și stabilitatea comunității internaționale. Pericolul pe care îl reprezintă instabilitatea Orientului Mijlociu a devenit pregnant odată cu declanșarea conflictului sirian care a cauzat un flux de migrație fără precedent ce riscă să submineze unitatea continentului european.

Amploarea fluxului migranților (refugiați, persoane care solicită protecție umanitară sau azil, migranți economici etc.) din Orientul Mijlociu stabiliți în Uniunea Europeană până în mai 2017 depășește 1,4 mil. de persoane. Comisia Europeană estima într-o prognoză economică publicată în 2015 că numărul migranților din Orientul Mijlociu va spori până la 3 mil. Numărul impunător al migranților, diferențele conceptual-ideologice, religioase și culturale dintre populația locală și migranți, necesitatea integrării social-economice a migranților și ascensiunea terorismului în Uniunea Europeană a determinat asocierea migranților cu o serie de riscuri la adresa securității și stabilității comunității europene: fragmentarea politică a Uniunii Europene, creșterea gradului de criminalitate, islamizarea continentului european, instabilitatea economică etc. Din aceste considerente, devine actuală și importantă studierea, atât teoretico-

conceptuală, cât și empirică, a fluxurilor de migrație din Orientul Mijlociu ca risc asupra securității Uniunii Europene la etapa actuală.

Migrația internațională a constituit de la primele sale manifestări un mijloc de transformări sociale și politice, generând dezbateri privind riscurile pe care le prezintă pentru integritatea și suveranitatea statală, menținerea status quo-ului comunitar și a armoniei sociale. Directorul executiv Khalid Koser a Fondului Global pentru Implicare Comunitară și Reziliență (Global Community Engagement and Resilience Fund), care dispune de o vastă expertiză în migrația internațională, refugiați, azil și strămutare, subliniază că *„securizarea migrațiilor sau a migrației nu constituie un fenomen nou: Cetățenii germani rezidenți în Marea Britanie erau reținuți în timpul celui de-al doilea război mondial pe motiv că ar fi putut partizani, în timp ce diaspora kurdă și cea algeriană au fost asociate cu atacuri teroriste în Europa de Vest în anii 1970 și 1980. Dar percepția migrației ca o amenințare la adresa securității naționale a sporit, cu siguranță, în ultimii ani, parțial deoarece agenda de securitate a devenit mai răspândită în multe aspecte ale politicii și, parțial, ca răspuns la creșterea rapidă a numărului de migrați internaționali”*.

Respectiv, în decursul a mai puțin de cinci ani, Uniunea Europeană a trebuit să asimileze 1,4 mil. de migrați și să asigure integrarea acestora în societate, evitând simultan confruntările dintre noi-veniți și populația locală care dispun de culturi, credințe religioase și opțiuni politice distincte. Atacurile teroriste frecvente, acțiunile criminale și de huliganism a unor migrați au amplificat tensiunile dintre populația locală și migrați, creând o atmosferă de neîncredere și constantă nesiguranță. Conform eurobarometrului din noiembrie 2015, valul migraționist din Orientul Mijlociu este perceput de către populația europeană ca cea mai mare îngrijorare pentru comunitatea europeană, urmată de către pericolul terorismului.

Până și în Republica Moldova, o țară periferică a Uniunii Europene, cu mai puțin de 400 de migrați din Orientul Mijlociu, care nu constituie o destinație atractivă pentru aceștia, fluxul migraționist cu care se confruntă Uniunea Europeană reprezintă o preocupare majoră, devenind un subiect intens mediatizat și dezbătut în campania prezidențială din toamna anului 2016. Potențialele implicații pentru Republica Moldova au fost examinate prin intermediul unui studiu

comparativ sub aspect cronologic și regional. Datele au fost colectate printr-un sondaj de opinie realizat la distanță de un an, respectiv februarie 2016 și februarie 2017, a câte 100 de respondenți în fiecare an. În februarie 2017, sondajul a fost extins să cuprindă și cetățenii și/sau rezidenții Uniunii Europene de unde s-au colectat 50 de răspunsuri.

Sondajele realizate și datele studiate relevă că în rândul populației Republicii Moldova, precum în cazul Uniunii Europene, persistă o atitudine ostilă și reticentă față de migranți. Spre deosebire de cetățenii Uniunii Europene, atitudinea negativă față de migranți se regăsește în Republica Moldova într-un procentaj mai sporit, inclusiv în rândul populației tinere. În pofida faptului că respondenții tineri chestionați se declară ca având o atitudine pozitivă față de migranți, atunci când sunt chestionați cu privire la încadrarea migranților în viața sociopolitică și economică a Uniunii Europene și nemijlocit a Republicii Moldova, respondenții manifestă aceeași atitudine ca persoanele peste 35 de ani, declarând că nu doresc stabilirea migranților în statul lor de reședință, iar jumătate dintre ei nici în Uniunea Europeană.

Studiul desfășurat, ascensiunea subită a partidelor extremiste și popularitatea retoricii xenofobe și rasiste demonstrează că populația locală din statele europene și statele periferice ale Uniunii Europene, precum Republica Moldova, nu este pregătită să asimileze culturi și ideologii diametral opuse de către cele locale. Populația europeană, omogenă în mare parte, percepe infiltrarea în comunitatea sa a unei prezențe atât de masive a reprezentanților altor culturi și religii ca un pericol pentru propriile valori, cultură și mod de viață.

Suprapunându-se cu perpetua luptă electorală, preocupările pentru securitate devin un mijloc de influență care exploatează potențiale riscuri, indiferent de gradul lor de obiectivitate. În consecință, se promovează politici ineficiente care amplifică impactul problemelor existente și se intensifică mijloacele de constrângere a autorităților asupra populației. Pentru a asigura că politica statală de securitate nu devine un instrument de justificare a politicilor restrictive este necesar de analizat obiectiv riscurile pe care fenomenul migraționist le generează pentru securitate.

În aceste circumstanțe precare, se profilează necesitatea unității europene. Statele Uniunii Europene pot răspunde provocării migrațio-

niste doar prin identificarea unei poziții de compromis și coordonarea eforturilor sale. Este necesar ca liderii europeni să renunțe la ambițiile lor personale, să depășească propriile ezitări și să prezinte un front unit. După cum zicea cancelarul german Angela Merkel, acum mai mult ca niciodată este nevoie de o Europă unită.

Bibliografie:

1. Comisia Europeană. *Statistica cu privire la migrație și populația migrantă*. [Accesat 04. 03. 2017] Disponibil pe Internet http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics.
2. European Commission. *Spring Eurobarometer: Citizens see immigration as top challenge tackle 2015* [Accesat 10.04.2016] Disponibil pe Internet http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5451_en.htm;
3. GUILD, E. *Security and Migration in the 21st Century*. London: Polity Press, 2009. 211 p.
4. Koser, K. *Când migrația reprezintă o problemă de securitate?* 2011. [Accesat 24.04.2017]. Disponibil pe Internet <https://www.brookings.edu/opinions/when-is-migration-a-security-issue/>;
5. VORONEANU, C. Fluxul de migrație din Orientul Mijlociu în Republica Moldova: factori de risc. În: *Sesiunea națională de comunicări științifice studențești*. Ediție dedicată aniversării a 70 de ani ai USM. Chișinău: CEP USM, 2016, p. 171-173.